

ภาคผนวก

กรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ภาคสนาม

๑. พระธรรมมังคลาจารย์ (พระอ.ทอง สิริมังโล) เจ้าอาวาส วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร
สำนักปฏิบัติธรรมวัดพระธาตุศรีจอมทอง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๑.๐๐ น.

๑. คำถาม ความหมายทฤษฎีเจตสิกตามทัศนะของท่านคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ทฤษฎีเจตสิก หมายถึง ความเห็นผิดมีลักษณะหาปัญญาไม่ได้และเป็นเจตสิกฝ่าย
ยอกุศลธรรม ได้แก่ ๑. สักกายทฤษฎีหมายถึง ความเห็นผิดยึดชั้น ๕ เป็นอัตตามีตัวตนและมีลักษณะมี
ความเห็นผิดและยึดมั่นโดยหาปัญญาไม่ได้ ๒. นัตถิกทฤษฎีซึ่งเป็นการปฏิเสธกรรมดีกรรมชั่วไม่มี
อเหตุกทฤษฎี ซึ่งเป็นการปฏิเสธเหตุแห่งกรรมดีกรรมชั่วไม่มี อกิริยทฤษฎีเป็นการปฏิเสธเหตุและผลแห่ง
กรรมดีกรรมชั่วไม่มี

๒. คำถาม กระบวนการเกิดขึ้น องค์ธรรมที่เกิดร่วม และกระบวนการเกิดโทษของ
ทฤษฎีเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กระบวนการเกิดขึ้นของทฤษฎีเจตสิกเพราะชอบคิดไปในทางที่ผิด ๆ เสมอและ
คบหาผู้ที่มีความเห็นผิด องค์ธรรมที่เกิดร่วมกับทฤษฎีเจตสิกคือเกิดพร้อมด้วยความดีใจและบางครั้งก็
เฉย ๆ ส่วนกระบวนการเกิดโทษของสักกายทฤษฎีเพราะ ไม่ปฏิบัติตาม อริยมรรคมีองค์ ๘ หรือ
เรียกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งจะนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ จึงไม่สามารถบรรลุเป็นอริยบุคคลระดับ
โสดาบันได้ และนิยตมิจฉาทฤษฎี ๓ เพราะไม่เชื่อกฎแห่งกรรมจึงได้รับมีโทษเสมอกันหลังจากตาย
นำไปสู่นรกทันทีในมรณาสันนาวิถิจิตไม่มีระหว่างคั่นเป็นสมนันตรปัจจัย

๓. คำถาม รูปแบบและกระบวนการถอนทฤษฎีเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ รูปแบบและกระบวนการถอนทฤษฎีเจตสิกในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท
เริ่มต้นในการให้ทานและศึกษาภาคปริยัติเกี่ยวกับพระไตรลักษณ์ ได้แก่อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ๆ
หมายถึง พิจารณาชั้น ๕ ไม่มีตัวตน มีสภาพว่างเปล่า ไม่อยู่ในอำนาจของใคร ไม่มีใครเป็นเจ้าของ
และมีสภาพตรงกันข้ามกับอัตตา (อัตตาหมายถึง ชั้น ๕ มีตัวตน เป็นคำสอนของลัทธิอื่น ๆ) ให้
ชัดเจน ระดับปรมัตถสังขะในชั้น ๕ ของตนเองและรักษาศีล ๕ ศีล ๘ ให้บริสุทธิ์ แล้วเจริญวิปัสสนา
ตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ได้แก่ ๑. พิจารณาเห็นกายในกายอย่างต่อเนื่อง ๒. พิจารณาเห็นเวทนาใน
เวทนาอย่างต่อเนื่อง ๓. พิจารณาเห็นจิตในจิตอย่างต่อเนื่อง ๔. พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอย่าง
ต่อเนื่อง ให้ถึงมรรค ๔ ผล ๔ นิพพานในปัจจุบันชาติ

กรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ภาคสนาม

๒. พระครูภาวนาวิรัช อาจิณฺณสีโล เจ้าอาวาส วัดร่ำเปิง สำนักปฏิบัติธรรมวัดร่ำเปิง ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๑.๐๐ น.

๑. คำถาม ความหมายทวิญญูเจตสิกตามทัศนะของท่านคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ทวิญญูเจตสิก หมายถึง ความเห็นผิดมีลักษณะโดยหาปัญญามิได้ ได้แก่

๑. สัมมาทวิญญู หมายถึง ความเห็นที่ถูกต้อง ๒. มิจฉาทวิญญู หมายถึง ความที่ไม่ถูกต้อง

๒. คำถาม กระบวนการเกิดขึ้น องค์ธรรมที่เกิดร่วม และกระบวนการเกิดโทษของ ทวิญญูเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กระบวนการเกิดขึ้นของทวิญญูเจตสิกเพราะชอบคิดไปในทางที่ผิด ๆ เสมอและคบหาผู้ที่มีความเห็นผิด องค์ธรรมที่เกิดร่วมกับทวิญญูเจตสิกคือ เกิดพร้อมด้วยความดีใจและบางครั้งก็เฉย ๆ และทวิญญูเจตสิกเกิดร่วมกับโลภเจตสิกบ้าง และโมหะเจตสิกบ้างในจิตดวงเดียวกัน เป็นเหตุให้ไม่รู้แจ้งแทงตลอดในรูปรูปนามตามความเป็นจริงของตนเองหรือไม่รู้แจ้งสัจธรรมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และเป็นเหตุให้ไม่มีความละเอียดและความเกรงกลัวต่อทุจริตหรือความชั่วทั้งทางกาย วาจา ใจ ส่วนกระบวนการเกิดโทษของทวิญญูเจตสิก คือ เพราะไม่ปฏิบัติตาม อริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งจะนำไปสู่ความพินทุทุกข์ได้ เช่น สักกายทวิญญู เป็นทวิญญูเจตสิกที่ไม่สามารถก้าวสู่มรรคผล นิพพานได้ และนิยตมิจฉาทวิญญู ๓ เพราะปฏิเสธกฎแห่งกรรม หลังจากตายนำไปสู่นรกทัณฑ์ในวิถิจิตไม่มีระหว่างคั่นให้ผลทัณฑ์ที่เป็นสมนันตรปัจจัย

๓. คำถาม รูปแบบและกระบวนการถอนทวิญญูเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ รูปแบบและกระบวนการถอนทวิญญูเจตสิกในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท เริ่มจากการทำบุญให้ทาน รักษาศีล ๕ และศีล ๘ ให้บริสุทธิ์ แล้วเจริญวิปัสสนาตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ได้แก่ ๑. พิจารณาเห็นกายในกาย ๒. พิจารณาเห็นเวทนา ในเวทนา ๓. พิจารณาเห็นจิตในจิต ๔. พิจารณาเห็นธรรมในธรรมให้ต่อเนื่องจนเกิดญาณ ๑ ถึง ญาณ ๑๖ หรือโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ในจิตดวงเดียวกันเป็นสหชาติปัจจัยหรือเป็น มรรคปัจจัยเป็นต้น

กรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ภาคสนาม

๓. พระมหาณรงค์ กนต์ลีโล, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการสำนักปฏิบัติธรรมวัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม)
 ต. สุเทพ อ. เมือง จ.เชียงใหม่

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น.

๑. คำถาม ความหมาย ญาณเจตสิกตามทัศนะของท่านคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ญาณเจตสิกหมายถึง เจตสิกดวงหนึ่งที่มีการเกิดพร้อมกับจิต ดับพร้อมกับจิต เป็นฝ่ายอกุศลธรรม บางอาการก็เป็นอนุสัยกิเลส บางอาการก็เป็นอาสวะกิเลส นอนเนื่องในจิต และกล่าวถึง ญาณของครูทั้ง ๖ อันตคาหิกญาณ ๑๐ ญาณ ๖๒ หมายถึง เนื้อหาหลักคำสอนนั้นขัดแย้งกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเถรวาทเพราะเหตุว่า เนื้อหาไม่ใช่มุ่งสอนให้พ้นทุกข์

๒. คำถาม กระบวนการเกิดขึ้น องค์ธรรมที่เกิดร่วม และกระบวนการเกิดโทษของ ญาณเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กระบวนการเกิดขึ้นของญาณเจตสิกเพราะชอบคิดไปในทางที่ผิด ๆ เสมอ และชอบคบหาบุคคลผู้ที่มีความเห็นผิดเสมอ องค์ธรรมที่เกิดร่วมกับญาณเจตสิกคือเกิดพร้อม ด้วยความดีใจและบางครั้งก็เฉย ๆ กระบวนการเกิดโทษของญาณเจตสิก เพราะไม่ปฏิบัติตาม อริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งจะนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ และนำไปสู่การประพฤติดังกาย ทางวาจาทางใจอันก่อให้เกิดความทุกข์และระดับโลกุตระ นำไปสู่การปิดกั้นไม่ให้บรรลุผลนิพพานยึดติดในชั้น ๕ ทำให้เวียนว่ายตายเกิด ๆ

๓. คำถามรูปแบบและกระบวนการถอนญาณเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ รูปแบบและกระบวนการถอนญาณเจตสิกตามหลักธรรมอริยมรรคมีองค์ ๘ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ๑. แบบชั่วคราวหรือเป็นการถอนญาณเจตสิกโดยกระบวนการขั้นต้น คือ มีการพบปะกัลยาณมิตรเพื่อร่วมศึกษา ๒. กระบวนการถอนญาณเจตสิกขั้นกลางคือ การข่ม ญาณเจตสิกไว้โดยการปฏิบัติธรรมตามแนวสมถกรรมฐาน ๔๐ อย่างใดอย่างหนึ่ง ๓. โดยการใช้ กระบวนการขั้นสูงคือ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจนหยั่งถึง ญาณ ๑ ถึง ญาณ ๑๖ ญาณ ๑๖ เมื่อโดย ย่อมมี ๓ ระดับได้แก่ ๑. ญาณ ๑ - ๓ เป็นญาณ ขั้นสุดมยปัญญา สภาวะธรรมยังยึดติดอยู่ชั้น ๕ ๒. ญาณ ๔ - ๑๑ เป็นจินตามยปัญญา อันนำไปสู่การปล่อยวางชั้น ๕ และเห็นกระบวนการของ ไตรลักษณ์ ๓. ญาณที่ ๑๒ - ๑๖ เป็นกระบวนการของการบรรลุผลนิพพานตั้งแต่ระดับขั้น อริยบุคคลโสดาบันขึ้นไป

กรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ภาคสนาม

๔. พระปลัดเสน่ห์ ธมมวโร, ดร. อาจารย์ประจำศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร. วิทยาเขตเชียงใหม่

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๕.๐๐

๑. คำถาม ความหมาย ทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ทิฐิเจตสิก หมายถึง ความเห็นผิดทุกระดับทุกประเภท หรือทั้งทางโลกทางธรรม มีลักษณะความเห็นผิดโดยหาปัญญาไม่ได้เกิดขึ้นในจิตย่อมนำไปสู่การปฏิบัติที่ผิด คือ ๑. ทิฐิเจตสิกประเภทที่หยาบ ๒. ทิฐิเจตสิกประเภทที่ละเอียด หรือประเภททางโลกและทางธรรม หรือ มิจฉาทิฐิและสัมมาทิฐิ

๒. คำถาม กระบวนการเกิดขึ้น องค์ธรรมที่เกิดร่วม และกระบวนการเกิดโทษของ ทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กระบวนการเกิดขึ้นของทิฐิเจตสิกเพราะผู้ที่มีความเห็นผิดชอบคิดไปในทางที่ผิด ๆ เสมอและชอบไปคบหาผู้ที่มีความเห็นผิดด้วยกันอย่างมีความสุขในทางที่ผิดทางกายทางวาจา และทางใจ องค์ธรรมที่เกิดร่วมกับทิฐิเจตสิกคือเกิดพร้อมด้วยความดีใจและบางครั้งก็เฉย ๆ ส่วนกระบวนการเกิดโทษทิฐิเจตสิกเพราะไม่ปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งจะนำไปสู่ความพินทุทุกข์ได้ และส่งผลเป็นไปตามเหตุปัจจัย ทำให้เกิดมิจฉาทิฐิเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนส่งผลให้เกิดความทุกข์

๓. คำถาม รูปแบบและกระบวนการถอนทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง??

คำตอบ รูปแบบและกระบวนการถอนทิฐิเจตสิกในทางพระพุทธศาสนาเถรวาทโดยการเริ่มต้นจากการทำความเห็นของตนเองให้เป็นสัมมาทิฐิก่อน หรือทำความเห็นของตนเองให้ถูกต้องเสียก่อนเช่น การพิจารณาเห็นพระไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คำว่าอนัตตาหมายถึง ชั้นที่ ๕ ไม่มีตัวตน มีสภาพว่างเปล่า ไม่อยู่ในอำนาจของใคร ไม่มีใครเป็นเจ้าของ พิจารณาเป็นไตรลักษณ์ ได้ และมีสภาพตรงกันข้ามกับอัตตา (อัตตาหมายถึง ชั้นที่ ๕ มีตัวตน เป็นคำสอนของลัทธิอื่น) แล้วน้อมนำเข้าสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง เช่นการจิตเป็นสมาสติ เห็นกายในกาย เห็นจิตในจิต เห็นธรรมในธรรม จนถึงมรรคญาณจึงจะสามารถถอนทิฐิเจตสิกได้เด็ดขาดในปัจจุบันชาตินี้ได้

กรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ภาคสนาม

๕. ดร. สยาม ราชวัตร ป.ธ.๙, ศษ.บ., รป.บ., อ.ม., พร.ด. (พระพุทธศาสนา) อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาจารย์พิเศษศูนย์บัณฑิตศึกษามจร.วิทยาเขตเชียงใหม่

วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๕.๐๐ น.

๑. คำถาม ความหมาย ทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ทิฐิเจตสิกหมายถึง ความเห็นผิดและมีลักษณะที่ยึดมั่นยึดถือทางที่ผิด หรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงเป็นภาวะที่ผิดและตั้งมั่นในทางชั่วทางกายทางวาจาทางใจ ได้แก่

๑. ทิฐิเจตสิกทั่วไป ๒. ประเภทสัkkายาทิฐิ

๒. คำถาม กระบวนการเกิดขึ้น องค์ธรรมที่เกิดร่วม และกระบวนการเกิดโทษของ ทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กระบวนการเกิดขึ้นของทิฐิเจตสิกเพราะชอบคิดไปในทางที่ผิด ๆ เสมอและคบหาผู้ที่มีความเห็นผิด องค์ธรรมที่เกิดร่วมกับทิฐิเจตสิกคือเกิดพร้อมด้วยความดีใจและบางครั้งก็เฉย ๆ กระบวนการเกิดโทษของทิฐิเจตสิกเพราะไม่ปฏิบัติตาม อริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งจะนำไปสู่ความพินทุขี้ได้ และเป็นเหตุนำไปสู่การทำ ความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางใจ และไม่สามารถบรรลุธรรมได้

๓. คำถาม รูปแบบและกระบวนการถอนทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ รูปแบบและกระบวนการถอนทิฐิเจตสิกในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท หลักฐานจากอรรถกถาสุตตนิสสูตร สอธตตาสุตตนิสสูตร ยมกสูตร (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม ๑๗ หน้า [๒๐] โดยการพิจารณาชั้น ๕ เป็นพระไตรลักษณ์ ได้แก่

๑. อนิจจัง หมายถึง ความไม่เที่ยง มีการเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมดา ๒. ทุกขัง หมายถึง ความทุกข์ทางกายและทางใจ ๓. อนัตตา หมายถึง ไม่ตัวตน เห็นด้วยปัญญาไม่ใช่เห็นด้วยตาเปล่า เช่น การเห็นชั้น ๕ ให้เห็นการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป อย่างต่อเนื่อง ทุกอริยาบถย่อยหรือการเดิน การยืน การนั่ง การนอน จึงจะถอนทิฐิเจตสิก ได้เบาบางหรือขั้นเด็ดขาด และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขทั้งในท่ามกลางแห่งความวุ่นวายหรือแห่งความสงบและสามารถแยกแยะความสับสนที่เกี่ยวกับความสมมุติสัจจะและปรมาตมสัจจะได้อย่างถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง

กรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ภาคสนาม

๖. ผศ.ดร. ปฐม บัญศรีตัน ป.ธ.๙, พธ.บ., ศษ.บ., อม., พธ.ด. (พระพุทธศาสนา) อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาจารย์พิเศษศูนย์บัณฑิตศึกษามจร. วิทยาเขตเชียงใหม่

วันที่ ๑๘ เดือน มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๒ .๐๐ น.

๑. คำถาม ความหมาย ทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ทิฐิเจตสิกหมายถึง ความเห็นผิดและยึดมั่นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและปฏิเสธอีกสิ่งหนึ่งแบบสุดขั้วหรือสุดโต่ง ที่เกี่ยวกับขั้น ๕ หรือเรื่องอื่น ๆ โดยหาปัญญาไม่ได้ เช่น สักกายทิฐิซึ่งมีลักษณะซึ่งเป็นความเห็นผิดและยึดมั่นโดยหาปัญญาไม่ได้

๒. คำถาม กระบวนการเกิดขึ้นของศีลธรรมที่เกิดร่วมและกระบวนการเกิดโทษของทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กระบวนการเกิดขึ้นของทิฐิเจตสิกเพราะชอบคิดไปในทางที่ผิด ๆ เสมอและคบหาผู้ที่มีความเห็นผิด องค์ธรรมที่เกิดร่วมกับทิฐิเจตสิกคือเกิดพร้อมด้วยความดีใจและบางครั้งก็เฉย ๆ กระบวนการเกิดโทษของทิฐิเจตสิกเพราะไม่ปฏิบัติตาม อริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งจะนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้

๓. คำถาม รูปแบบและกระบวนการถอนทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ รูปแบบและกระบวนการถอนทิฐิเจตสิก ต้องคบหาสัตบุรุษซึ่งเป็นผู้มีสัมมาทิฐิเพื่อขอคำแนะนำหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการถอนทิฐิเจตสิกในพระพุทธศาสนาเถรวาท และหลักฐานจาก ธรรมวาทีปัญหาสูตรในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม ๑๘ หน้า [๔๘] อุปาทานปัญหาสูตร สักกายปัญหาสูตร ถอนแบบตัดรากถอนโคนโดยการปฏิบัติตามอริยมรรคองค์ ๘ ได้แก่ ๑. ศีล ๒. สมาธิ ๓. ปัญญาและพิจารณาไตรลักษณ์ ได้แก่ การพิจารณาอนิจจัง การพิจารณาทุกขัง การพิจารณาอนัตตา คำว่าอนัตตาทาหมายถึง ขั้น ๕ ไม่มีตัวตน มีสภาพว่างเปล่า ไม่อยู่ในอำนาจของใคร ไม่มีใครเป็นเจ้าของและมีสภาพตรงกันข้ามกับอัตตาจนถึงมรรคญาณซึ่งทำหน้าที่ถอนทิฐิเจตสิกได้เป็นสมุจเฉตปหานะได้เด็ดขาดหรือจนถึงมรรคผลนิพพานซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท

กรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ภาคสนาม

๗. รศ. ดร. บุญย์ นิลเกษ อาจารย์พิเศษศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตเชียงใหม่

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๒.๐๐ น.

๑. คำถาม ความหมาย ทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ทิฐิเจตสิกหมายถึง กระบวนการของมิจฉาทิฐิโดยตรงที่มีความเห็นผิด โดยมีโมหะเป็นตัวสนับสนุน โดยหาปัญญาไม่ได้ ได้แก่ ๑. ทิฐิเจตสิกเป็นเหตุนำไปสู่การหมกหมุ่นในกามรมณ์ ๒. ทิฐิเจตสิกเป็นเหตุทำให้เกิดโทษนำไปสู่การทำร้ายกันซึ่งกันและกัน ๓. ทิฐิเจตสิกเป็นเหตุทำให้เกิดโมหเจตสิกนำไปสู่ความหลงมกมาย ไม่สามารถที่จะเข้าสู่มรรคผลนิพพานได้

๒. คำถาม กระบวนการเกิดขึ้น องค์ธรรมที่เกิดร่วม และกระบวนการเกิดโทษของ ทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กระบวนการเกิดขึ้นของทิฐิเจตสิกเพราะชอบคิดไปในทางที่ผิด ๆ เสมอและคบหาผู้ที่มีความเห็นผิด องค์ธรรมที่เกิดร่วมกับทิฐิเจตสิกคือเกิดพร้อมด้วยความดีใจและบางครั้งก็เฉย ๆ มีกระบวนการเกิดโทษของทิฐิเจตสิกเบื้องต้น เพราะคบหาผู้ที่มีความเห็นผิด ทำให้เกิดโทษโมหะเพิ่มขึ้น และห้ามมรรคผลนิพพานและยังนำไปสู่รกรกฏทุกภพทุกชาติ

๓. คำถาม รูปแบบและกระบวนการถอนทิฐิเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ รูปแบบและกระบวนการถอนทิฐิเจตสิก โดยการรักษาศีลเป็นเบื้องต้น และด้วยการปฏิบัติวิปัสสนา ตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ได้แก่ ๑. การพิจารณาเห็นกายในกาย เช่น การพิจารณาเห็นลมหายใจเข้าออก การพิจารณาอริยาบถย่อย ๒. การพิจารณาเวทนาในเวทนา เช่น การพิจารณาเห็นความทุกข์ ความสุข ที่มีการเกิดดับ ๓. การพิจารณาจิตในจิต เช่น พิจารณาเห็นจิตมีสมาธิ พิจารณาเห็นจิตไม่มีสมาธิ ๔. การพิจารณาเห็นธรรมในธรรม เช่น นิรวณ ๕ ปฏิบัติธรรมจนถึงญาณขั้นมรรคญาณหรือเป็นอริยบุคคลระดับโสดาบันจึงจะถอนทิฐิเจตสิกได้โดยโดยเด็ดขาด พร้อมเห็นแจ้งพระไตรลักษณ์เรื่อง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาดำด้วยปัญญาญาณ ซึ่งไม่ใช่เป็นมรรคญาณที่เกิดจากการนึกคิด เอาเองที่เกิดได้จากสัญญาจำได้โดยการอ่านในหนังสือ หรือได้จากการศึกษา

กรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ภาคสนาม

๘. ผศ.ดร. วิโรจน์ อินทนนท์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาจารย์พิเศษศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร. วิทยาเขตเชียงใหม่

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๑.๐๐

๑. คำถาม ความหมาย ญาณเจตสิกตามทัศนะของท่านคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ญาณเจตสิกหมายถึง ความคิดเห็นผิดที่นำไปสู่การปฏิบัติที่ผิดตัวเองมีความคิดผิด แต่เมื่อนำไปสอนคนอื่นจะทำให้ผู้อื่นมีความคิดเห็นไปด้วย มีลักษณะโดยหาปัญญามีได้ได้แก่

(๑) ญาณเจตสิกระดับที่หยาบหมายถึง อาการของญาณเจตสิกที่แสดงออกทางกาย วาจา เห็นเป็นลักษณะอาการได้ชัดเจนซึ่งจะนำไปสู่การกระทำหรือความประพฤติดังกาย และวาจา ที่ไม่เหมาะสม

(๒) ญาณเจตสิกระดับที่ละเอียดหมายถึง อาการของญาณเจตสิกนั้นยังไม่ได้แสดงออกมาทางทวาร ๖ ทวาร ได้แก่ ๑. ทางตา ๒. ทางหู ๓. ทางจมูก ๔. ทางลิ้น ๕. ทางกาย ๖. ทางใจ หรือทางใจ ทางกาย ทางวาจา ให้เห็นเป็นลักษณะอาการที่เด่นชัด เพราะเป็นความเห็นผิดที่เป็นนามธรรมซึ่งจะนำไปสู่แนวความคิดทางใจที่ผิดและนำไปสู่การปฏิบัติที่ผิดด้วย

๒. คำถาม กระบวนการเกิดขึ้น องค์ธรรมที่เกิดร่วมและกระบวนการเกิดโทษของญาณเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กระบวนการเกิดขึ้นของญาณเจตสิกเพราะชอบนึกคิดไปในทางที่ผิด ๆ เสมอและคบหาผู้ที่มีความเห็นผิดเหมือนกัน องค์ธรรมที่เกิดร่วมกับญาณเจตสิกคือเกิดพร้อมด้วยความดีใจและบางครั้งก็เฉย ๆ ความเห็นผิดส่งผลทำให้ชีวิตดำเนินไปในทางที่ผิดเสมอ ส่วนกระบวนการเกิดโทษของญาณเจตสิกก็คือ เพราะ ไม่ปฏิบัติตาม อริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งจะนำไปสู่ความพินทุทุกข์ได้

๓. คำถามรูปแบบและกระบวนการถอนญาณเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ รูปแบบและกระบวนการถอนญาณเจตสิกในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ การใช้หลักธรรมวินัยสมาธิภาวนา หมายถึง การศึกษาหรือพิจารณาอย่างแยบคาย โดยการคิดที่ถูกต้อง คิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ จึงจะสามารถถอนญาณเจตสิกได้ หรือใช้กระบวนการทางการศึกษานั้นให้ใช้ข้อมูลระดับขั้นปฐมภูมิเป็นหลัก หากข้อมูลขั้นทุติยภูมินั้นมีความขัดแย้ง ถือว่าข้อมูลนั้นผิดไม่ถูกต้องจากหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเถรวาท

กรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ภาคสนาม

๙. ดร. สมหวัง แก้วสุฟอง อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาจารย์พิเศษศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตเชียงใหม่

วันที่ ๑๙ เดือน มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๓.๐๐

๑. คำถาม ความหมาย ของทฤษฎีเจตสิกตามทัศนะของท่านคืออะไรบ้าง?

คำตอบ ทฤษฎีเจตสิกหมายถึง ความยึดมั่นที่สุดชั่ว มีฐานเกิดมาจากอวิชชา มีลักษณะโดยหาปัญญามีได้ เช่น อุกฺเขททฤษฎี หมายถึง ความเห็นว่าขาดสูญปฏิบัติเสถียรธรรม เป็นเพียงแค่จักรวาล สัสสตทฤษฎี หมายถึง ความเป็นอัตตาตัวตนเป็นสักราชทฤษฎี ทำให้คนหรือมนุษย์เป็นศูนย์กลางของทุกสิ่งอย่าง

๒. คำถาม กระบวนการเกิดขึ้น องค์ธรรมที่เกิดร่วม และกระบวนการเกิดโทษของทฤษฎีเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กระบวนการเกิดขึ้นของทฤษฎีเจตสิกเพราะชอบคิดไปในทางที่ผิด ๆ เสมอและคบหาผู้ที่มีความเห็นผิด องค์ธรรมที่เกิดร่วมกับทฤษฎีเจตสิกคือเกิดพร้อมด้วยความดีใจและบางครั้งก็เฉย ๆ ส่วนกระบวนการเกิดโทษของทฤษฎีเจตสิกก็คือ เพราะไม่ปฏิบัติตามทางสายกลางหรืออริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งจะนำไปสู่ความพินทุทุกข์ได้

๓. คำถาม รูปแบบและกระบวนการถอนทฤษฎีเจตสิกตามทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง?

คำตอบ รูปแบบและกระบวนการถอนทฤษฎีเจตสิกในพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่

๑. รูปแบบและกระบวนการถอนทฤษฎีเจตสิกโดยการใช้กระบวนการวิเคราะห์ตามหลักไตรลักษณ์ ด้วยเครื่องมือคือหลักวิปัสสนาสติปัฏฐาน ๔ อย่างต่อเนื่องเห็นแจ้งตัวอนัตตาความไม่มีตัวตนให้ชัดเจนตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

๒. รูปแบบและกระบวนการถอนทฤษฎีเจตสิกใช้หลักธรรมอิงอาศัยกันและกันแห่งปฏิจสมุปบาทที่เกิดจากอวิชชาเป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร สังขารเป็นปัจจัยทำให้เกิดนามรูป นามรูปเป็นปัจจัยทำให้เกิดสฬายตนะ สฬายตนะเป็นปัจจัยทำให้เกิดผัสสะ ผัสสะเป็นปัจจัยทำให้เกิดเวทนา เวทนาเป็นปัจจัยทำให้เกิดตัณหา ตัณหาเป็นปัจจัยทำให้เกิดอุปาทาน อุปาทานเป็นปัจจัยทำให้เกิดภพ ภพเป็นปัจจัยทำให้เกิดชาติ ชาติเป็นปัจจัยทำให้เกิดชรา มรณะ ทำให้เห็นว่า แม้ไม่มีสิ่งที่เป็นศูนย์กลางแต่ทุกสิ่งทุกอย่างก็มีอยู่ในลักษณะที่อิงอาศัยกันและกัน

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ/สกุล : นายเจริญ มณีจักร์
- วัน/เดือน/ปีเกิด : วันอาทิตย์ที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖
- ภูมิลำเนา : บ้านเลขที่ ๑๑๙ หมู่ ๓ ตำบลกลางดง
อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
- ประวัติการศึกษา : พ.ศ. ๒๕๒๖ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต
วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
: พ.ศ. ๒๕๓๙ สำเร็จการศึกษาปริญญาโทเอกบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
: พ.ศ. ๒๕๕๗ กำลังศึกษาหลักสูตรมหาอาชีวศึกษามิกโท (มหา-โท)
สำนักอธิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
: พ.ศ. ๒๕๕๗ กำลังศึกษาหลักสูตรมหาอาชีวศึกษามิกเอก (มหา-เอก)
สำนักอธิธรรมมหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร
- ประวัติการทำงาน : พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๔๓ รับราชการครู
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๓ เป็นผู้ประเมินภายนอก
สังกัดสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) กรุงเทพมหานคร
- ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ ๑๑๙ หมู่ ๓ ตำบลกลางดง
อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
รหัสไปรษณีย์ ๖๔๑๕๐
โทรศัพท์มือถือ
๐๘๒-๑๗๘๖๘๘๑